

Izhaja vsak četrtek popoldne.
V slučaju praznika dan poprej.
Cena:
za en mesec Din. 4
za štiri leta " 12
za pol leta " 24
Posamezna štev. stane 1 Din.
Uredništvo:
Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo.
Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo „Jugoslovanska tiskarna“, Kolportažni oddelek, vhod s Poljskega nasipa 2
Inserati se računajo po dogovoru.

Slovenskemu kršč. delovnemu ljudstvu.

Junija tega leta preteče 30 let, odkar je dr. Krek pri »Žibertu« poleg vižmarskega mostu ustanovil »Slovensko katoliško delavsko društvo«.

Dan, velpomemben ne samo za slovensko krščansko-socialno delavstvo, marveč za celokupni krščanski politični in kulturni pokret med Slovenci!

Kajti iz skromnega »Slovenskega katoliškega delavskega društva« niso samo zrastle delavske krščansko-socialne strokovne organizacije tja do »Jugoslovanske strokovne zveze«, marveč tudi mogočna »Slovenska krščansko-socialna zveza«, naša prosvetna matica; pobude in ideje, ki so se sprožile in predebatirale v »Slovenskem katoliškem delavskem društvu«, pa so tudi preoblikovale takratno katoliškonarodno gibanje v Sloveniji, mu dale času primerno smer ter dovedle do ustanovitve Slovenske ljudske stranke, te najmočnejše politične organizacije slovenskega naroda.

Krščansko-socialna delavska organizacija je potem vedno korakala prva v boju za politične, kulturne in socialne pravice slovenskega ljudstva; bila je zenica v očesu pokojnemu našem Kreku. Kako sijajno vlogo je igrala v borbi za splošno in enako volilno pravico, ki je pravi začetek osvobodjenja vseh narodov bivše monarhije, tudi slovenskega!

Naša krščansko-socialna delavska organizacija ni bila nikoli ozkostrana; zbirala je v duhu Krekovem okoli sebe vse: obrtnika, kmeta, inteligenta, oziroma jim dajala pobude za politično in socialno osvoboditev izpod jarmov liberalnega kapitalizma, nemške in domače birokracije in reakcionarstva.

Zato bo letošnja 30-letnica naše delavske organizacije praznik vseh stanov, vseh posameznikov, ki se zbirajo okrog prapora Slovenske ljudske stranke! Vsi moramo po vseh svojih močeh prispevati, da bo ta proslava čim svečanejša in mogočnejša!

Naša tridesetletnica.

Pripravljalni odbor za proslavo naše tridesetletnice je pretekli teden razposlal prve okrožnice vsem našim skupinam, strokovnim zvezam in Okrajnim delavskim zvezam. Ker bi odbor čimprej rad imel točne podatke o udeležbi, prosimo, da nam naši zaupniki in prijatelji takoj odgovore.

Načelstvo JSZ je v svoji zadnji seji določilo kot prispevek za stroške naše prireditve en dinar za vsakega člana. Prosimo vse naše blagajnike, da takoj naberejo ta članski prispevek in ga pošljejo po položnici. Dinarski prispevek ne spada k rednemu mesečnemu obračunu.

V svrhu kritja stroškov naše proslave smo izdali tudi posebne nabiralne pole za prostovoljne doneske. Ker je pa načelstvo JSZ svojim članom itak že naložilo dinarski prispevek, istih nabiralnih pol nismo poslali na naše organizacije. Ako bi pa kak zaveden član rad imel kako nabiralno polo, da bi nam s tem pomagal rešiti finančno vprašanje, mu jo radevolje pošljemo. Obrne naj se samo na Prip. odbor za proslavo tridesetletnice, Stari trg 1/II. Ljubljana.

Ugoditev ministrstva na našo prošnjo za polovično vožnjo pričakujemo že ta teden. Takoj, ko jo dobimo, bomo obvestili vse v »Pravici« ali pa že preje v »Slovenec«. Istotako bomo začeli obenem z razpošiljanjem potrebnih izkaznic. Nujno rabimo le poročil o udeležbi, da bomo vedeli za potrebno število izkaznic.

Plakati za našo proslavo so že v delu. Razposlali jih bomo že ta teden. Prosimo vse naše prijatelje in zaupnike, da jih takoj razbesijo na vidnih mestih. Obdržali bomo nekaj plakatov tudi v rezervi, da bodo na razpolago v pisarni vsem, ki bi jih še radi imeli.

Glede prehrane bo pripravljali odbor kolikor mogoče skušal ustreči. Vse tozadevne želje sporočite takoj pripravljalnemu odboru in obenem tudi število reflektantov.

1. junija vsi v Ljubljano!

Vabila za udeležbo pri naši proslavi smo poslali tudi hrvaškimi krščanskimi delavskim organizacijam, kakor tudi našim slovenskim izven državne meje. Istotako smo vabili tudi več naših prijateljev v inozemstvu. Pazimo, da bo udeležba velika!

8. decembra 1924 preteče 30 let, odkar se je ustanovilo 1. del. konsumno društvo. Dokaz, kako si je pokojni dr. Krek zamislil res potrebo samopomoči delavskih vrst. Junija meseca 1894 leta je organiziral katoliško delavsko društvo in istega leta decembra meseca takoj nato delavsko gospodarsko organizacijo.

Spored naše proslave.

Sobota, 31. maja: Pozdravni večer v Rokodelskem domu.

Nedelja, 1. junija: Ob pol 8. uri položi deputacija venec na grob umrlega Janeza Evangelista Kreka.

Ob 8. uri sv. maša z nagovorom v cerkvi sv. Jožefa. Ob 9. uri slavnostno zborovanje v veliki dvorani Ljudskega doma. Govorita dr. Andrej Gosar in poslanec Franc Kremžar.

Ob 3. urno popoldne občni zbor Delavske zveze v Rokodelskem domu.

Ob 7. uri zvečer priredi Krekova mladina slavnostno predstavo »Divji lovec« v dvorani Ljudskega doma. Pred predstavo govori načelnik JSZ, poslanec Jože Gostinčar.

Ponedeljek, 2. junija: sv. maša zadušnica za vse umrle člane naše organizacije ob pol 7. uri pri č. č. oo. frančiškanih.

Ob tridesetletnici.

Pred tridesetimi leti je dr. Krek, naš nepozabni in predobri oče, prvi stopil na plan in zaklical junaško: »Krščanski delavci, organizirajte se!« To je bil njegov klic, katerega je na načelni strani nosil naš prvi delavski list. Videl je vso bedo in pomanjkanje v stanovih tistih, ki so od ranega jutra do poznega večera trdo delali in v potu znojnih kapljic služili kruh. Videl je veliko ljubezen družinskih očetov, ljubezen, ki je žrtvovala vse, prav vse, kar so trudne roke zaslužile. Videl je še več. Skrbni očetje so si morali celo sebi pritrgovati grižljaj, da so zadostili svoji očetovski ljubezni in nasitili želodčke svojih malih.

To je bilo trpljenje, katerega je dr. Krek videl ne le z očmi, ampak tudi s srcem. In kdor čuti tudi s srcem bedo svojega bližnjega, ta mu tudi skuša pomagati. In to je hotel dr. Krek. On ni živel sebi, živel je bednemu slovenskemu narodu. Zato se ni pomišljal veliko. Ko je vse razdal kar je imel, tedaj je stopil na plan in zaklical: Krščanski delavci, organizirajte se!

Trideset let. Dr. Krek počiva že sedmo leto v mrzli gomili. Nimamo ga več. Zapustil nas je same v času, ko kapitalizem najhujše bije po očetovski ljubezni. Kdo danes živi v pomoč osirotelim otrokom? Kdo danes briše solze obupanim materam? Kdo reže kruh zapuščenim sirotam? Nimamo več našega očeta dr. Kreka. Ostali smo sami, sirote.

Ni ga več med nami. Toda njegov duh živi. Po tridesetih letih nam še vedno kliče iz mrzle gomile: organizirajte se! V organizaciji imate svojo rešitev! Strnjene vrste krščanskim delavcem morajo rešiti problem današnje družbe. Sila naše močne organizacije bo stopila in zdrobila glavo nenasitnemu kapitalizmu.

Krščanski delavci bomo sledili klicu našega buditelja. Ob tridesetletnici hočemo pokazati, da dr. Krekov duh živi še med nami. Dokazati hočemo, da njegov klic v organizacijo ni bil zastoj, ampak da nas bo ob praznovanju tridesetletnice še bolj podžgal k delu.

1. junija bomo manifestirali za idejo dr. Kreka. Slava mu!

Krščanskosocialni delavci in delavke!

Ob 30-letnici naše organizacije, ko se bomo spominjali dela naših prvih voditeljev in se ob njem navduševali za prihodnje borbe in zmage, je treba, da se nekoliko poglobimo v zgodovino našega gibanja.

Socialna Misel,

izvrstni zagovornik naše krščanske socialne misli bo ob naši 30-letnici objavila kratke in poljudne članke o začetkih krščanskosocialnega gibanja med Slovenci, nadalje o socialnem nazoru J. Ev. Kreka, prinesla bo tudi spomine še živečih prvih ustanoviteljev, voditeljev in govornikov prvega krščanskega delavskega društva, se spomnila vseh imen onih, ki so za nas delali in objavila kratko kroniko najvažnejših dogodkov iz one lepe dobe.

Dolžnost vsakega krščanskosocialnega delavca je, da to številko »Socialne Misli«, ki izide ob naši 30-letnici, naroči! Cena bo navadna, 5 dinarjev. O načinu, kako se naj naroči, bomo sporočili prihodnjič.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Politični pregled.

Pri nas.

Vlada krvavega nasilja.

Pod sedanjo vlado se nemoteno izvršujejo najgrša hudodelstva nad svobodnimi državljani. »Nacionalisti« so te dni v vojvodini napadli kmete na polju in jih začeli streljati in pobijati. Policija je pa nastopila proti — kmetom. Vlada je prepovedala kongres madžarske stranke, dasi imajo tudi Madžari zagaranirane svoje pravice v mednarodnih pogodbah. Vlada je razpustila nadalje stanovska in kulturna društva madžarskih in nemških organizacij v Vojvodini. Če bi vlada ostala na krmilu, obeta tudi razpustitev nekaterih slovenskih in hrvatskih društev. Imata apetit Pašić in Pribičević.

Vladna kriza

se še ni razpletla. Vsi činitelji se zavedajo silne važnosti odločitve, zato odlašajo. Zadnje dni preteklega tedna se je zdelo, da bo sestava nove vlade poverjena Ljubi Davidoviću. V zadnjem trenutku pa je Radić na Dunaju nasedel Pašićevi intrigi. Pašić je namreč po dunajskem poslaništvu dal vedeti Radiću, da so že razpisane državno-zborske volitve. Radić je, kakor rečeno, tej laži verjel in hitro objavil v Dunajskem listu »Die Stunde« volivni proglas v katerem podčrtava republikanstvo. Ta Radićev proglas sedaj izrablja Pašić-Pribičevićeva koalicija, da ruje proti opozicijskemu bloku. Toda spretnosti voditeljev opozicije se je posrečilo, da Pašić tudi s to intrigo ni uspel. Namesto volilnega mandata, je v torek dobil formarno pooblastilo, da sestavi poslovno vlado. Pašić tega mandata ni sprejel.

Dr. Janko Šimrak.

Kongres HPS.

Hrvatska ljudska stranka je imela veličasten zbor v Zagrebu. Udeležili so se ga mnogoštevilni zastopniki iz vseh hrvatskih okolišev. Zaupniki so z veseljem ugotovili, da gre trezna in smotrena politika stranke v klasje in široke plasti naroda, že uvidevajo koliko je škodoval hrvatskemu narodu Radić s svojo neumno abstinenco. Krščansko socialnemu gibanju na Hrvatskem se obetajo boljši časi. S strankinim kongresom je bil združen občni zbor. Za strankinega načelnika je bil ponovno izvoljen Stjepan Barič, za glavnega tajnika pa dr. Janko Šimrak, čigar sliko prinašamo.

V inozemstvu.

Volitve v Nemčiji

so pokazale usoden poraz socialnih demokratov, ki so pri zadnjih volitvah dobili 171 poslancev, pri sedanjih pa samo 99. Padli so torej skoraj za polovico. Napredovali pa so komunisti od prejšnjih 16 na 61 mandata, nemški nacionalisti z nosilcem Ludendorffom so dobili 32, ostali nacionalisti 99, bavarska ljudska stranka 15, demokrati 24, nemška ljudska stranka 45, centrum (katoliški) 62. Volitve niso razčistile težkega političnega položaja in bodo najbrže slabo uplivala na rešitev reparacijskega vprašanja. Vsled velike zmage Ludendorffa, je tudi francoskim nacionalistom zrastle greben in dobili so krepko volilno geslo za francoske državnozbornske volitve, ki so pred vrati.

Med sovjeti vre.

Odkar se je Trocki vrnil iz svojega prognanstva, prihajajo v svet vedno nove vesti o izpremembah v najvišjih uradih zveze sovjetskih republik. Odstopil je predsednik vrhovnega gospodarskega sveta Džerdžinski in ljudski komisar za zdravstvo Semašek. Na mesto Džerdžinskega je baje imenovan Trocki. Džerdžinski pa prevzame vodstvo vojnega urada. Baje je Trocki začel nastopati tudi proti Rykovu samemu.

Praznovanje 1. maja kršč.-soc. delavstva.

Krščansko-socialno delavstvo je proslavilo letošnji 1. maj po vseh delavskih središčih na slovesen način, tako da je v celokupni javnosti vzbudilo posebno pozornost in vtis, da bo v najkrajšem času pretežna večina slovenskega delavstva organiziranega v »Jugoslovanski strokovni zvezi«, ki je že danes najbolj strnjena slovenska strokovna organizacija.

Vič.

Naša mlada Delavska zveza je letos prvič proslavila 1. maj. Na predvečer smo imeli v Društvenem domu delavsko predstavo. Ta bi bila skoraj izostala. V sredo opoldne so namreč pripeljali z rešilnim vozom domov iz Pollakove tovarne težko obolelega tov. Toneta Popit, ki bi bil moral igrati glavno ulogo. Takoj smo naprosili g. Markiča, ki je prevzel njegovo ulogo ter zvečer on — in vsi igralci prav dobro nastopili. Zjutraj je bila budnica po naselbini ter smo z godbo odkorakali na Rožnik, kjer smo imeli sv. mašo z govorom. Po maši smo se udeležili zborovanja skupno s Strokovno zvezo iz Ljubljane. Led je prebit. Vrste Delavske zveze se množe. Sedaj se pripravljamo na občinske volitve.

Zveza papirniškega delavstva. — Dev. Mar. Polje.

Prvi maj smo praznovali pri nas nad vse veličastno. Na predvečer je na društvenem vrtu koncertirala godba, ob 8. pa se je začela predstava »Za pravdo in srce«. Slavnost je otvoril z pozdravom predsednik delavske zveze R. Š. Nato je v krasnem govoru predsednik Krekove mladine tov. Kordin vspodbujal navzoče k intenzivnemu delu, spominjal se blagopokojnega začetnika dr. Kreka in njegovih zaslug. — O igri sami prinašamo oceno na drugem mestu. — Vso pohvalo zasluži režiser, ki se je res trudil, da je tako izborna uspela.

Zjutraj ob 5. uri nas je ob krasnem vremenu budila budnica po okoliščinskih vaseh. Ob 9. uri so se začeli zbirati delavci in delavke na društvenem vrtu, ob prikravanju vseh naših zvonov (za kar gre hvala vnetemu J. Demšarju), točno ob 9. uri se je uvrstil spreved z zastavo in godbo na čelu v farno cerkev k službi božji. Sv. mašo je daroval in imel lep cerkven govor č. g. župnik Müller. Pri sv. maši je svirala godba. Nato je odšel spreved nazaj na društveni vrt, kjer se je vršil impozanten delavski shod, kateremu je predsedoval in ga vodil predsednik Zveze pap. del. Kukovica. — Glavni govornik ljubljanski podžupan dr. Stanovnik nam je v enournem govoru podal zgodovino kršč. soc. gibanja, ter podal sliko o borbi naših poslancev v Belgradu. Delavstvo je dr. Stanovniku burno ploskalo. Govoril je tudi predsednik Krekove mladine Sneberje-Zadobrova, tov. Iv. Vodnik o ciljih Krekove mladine. Kot tretji je govoril v imenu kršč. soc. dijaštva tov. visokošolec Stanovnik, nakar se je prebrala resolucija, ki protestira o nameravani ukinitvi 8-urnega dela, daje zaupanje našemu vodstvu — Jug. klubu in načelniku dr. Korošču.

Nato se je dopoldansko slavlje v najlepšem redu končalo. Popoldan pa je bil izlet v prijazni Sv. Jakob, kjer je naša godba pod vodstvom kapelnika g. župana Svetka neumorno svirala kakor tudi sicer pri celi proslavi. Zabava je bila nad vse pristrčna in neprisiljena. — Tako smo praznovali 1. maj v splošno zadovoljnost, pokazali našo moč in disciplino. Prvi maj bodi nam svet delavski praznik tudi v bodoče.

Medvode.

Naše papirniško delavstvo je praznovalo prvi maj takole:

Zjutraj ob 7. uri smo imeli sv. mašo za žive in mrtve člane naše organizacije, nato smo se zbrali v Društvenem domu, kjer smo z veseljem pozdravili v svoji sredi našega starega prijatelja in delavskega prvoboritelja poslanca Jos. Gostinčarja, ki pa je bil sedaj prvič pri nas tekom petih let, kar obstoja naša strokovna organizacija. Starejšim delavcem pa je poslanec v dobrem

spominu še iz srečnih predvojnih časov, kjer je leta 1902 skupno s tovarišem M. Moškercem ustanovil prvo delavsko organizacijo pri nas in tudi potem mnogokrat prišel k nam na shode in predavanja. Zato smo bili veseli, da ga zopet enkrat vidimo v svoji sredi. Deklamacija »Naša pesem« delavska himna, ki jo je krasno prednašala članica Pavla Zelnik, je na vse navzoče napravila najlepši vtis. Nato nam je poslanec J. Gostinčar v poljudnem govoru povedal mnogo lepega in zanimivega, bodreč nas k vstrajnem delu za našo dobro in pošteno stvar.

Da pa združimo prijetno s koristim, smo končno tudi obravnavali o naših strokovnih zadevah ter sklenili, da bomo z ozirom na razmere v naših tovarnah, v kratkem, stavili spomenico glede internih zahtev našemu podjetju. Tako smo izvršili majniško proslavo. Upamo, da v korist delavstva. Še poslanec Gostinčar je izjavil, da nas je bil vesel in da nas kmalu zopet pride obiskat. Določili smo, da pride k nam v nedeljo, dne 11. t. m. in bomo ta dan popoldan po šmarnicah imeli zopet prijateljski društveni sestanek, na katerem nam bo Gostinčar upamo, mnogo zanimivega povedal in bo prinesel gotovo s seboj zanimivosti zadnjih dni iz Belgrada. Torej v nedeljo vse naše članstvo in somišljeniki gotovo na sestanek!

Zagorje.

Skupina »Jugoslovanske strokovne zveze rudarjev« je tu letos proslavila 1. maj na miren in slovesen način. Ob osmih zjutraj se je članstvo udeležilo svete maše, ob devetih pa je napolnilo društveno dvorano. Zborovanje je otvoril tov. Flisek Viktor in oddal besedo tov. poslancu Fr. Kremžarju, ki je v globoko zamišljenem govoru obrazložil silen pomen ideje 1. majnika v današnji zmaterializirani človeški družbi in povdaril, da je baš krščansko socialno delavstvo v prvi vrsti poklicano, da udelevi majsko misel dela v dejanskem življenju. Govor je vplival, naše vrste bodo rastle. Na praznovanje 30-letnice kršč. del. gibanja dne 1. junija 1924, bo naša skupina odposlala najmanj 30 delegatov. Popoldne se je vršila delavska prireditev in prosta zabava.

Trbovlje.

Naša krščanska rudarska organizacija je z letošnjo proslavo 1. maja nad vse pričakovanje uspela. Ob osmih zjutraj je služil sv. mašo g. župni upravitelj Žmavc, med katero je v lepih besedah govoril o delu in veri. Po sveti maši je otvoril tov. Križnik v društvenem domu slavnostno zborovanje. Prvi je govoril podnačelnik JSZ Srečko Žumer, ki je v stvarnem govoru razložil pomen dela in važnost strnjene strokovne organizacije. Za njim je govoril glavni tajnik JSZ Fran Žužek o majski ideji, o splošni dolžnosti do dela in o izgledih v bližnji bodočnosti za krščanski delavski pokret. Oba govora sta dobro uspela. Med Žužkovim govorom je prikorakalo mimo doma marksistično delavstvo. Popoldne ob pol štirih se je delavstvo zbralo k delavski predstavi in prosti zabavi. Medtem je prišel čez goro iz Zagorja poslanec Franc Kremžar, ki je v enournem govoru obrazložil jakost in metode jugoslovanskega in mednarodnega velekapitala, od katerega je danes odvisno tudi politično življenje v naši državi. Vsi trije govorniki so se nato odpeljali na postajo, delavstvo pa je prisostvovalo predstavi. Na 1. junija bo naša skupina v Ljubljani dobro zastopana.

Tržič.

Tržiško krščansko delavstvo je posvetilo predvečer 1. maja umetnosti. Priredilo je pevski koncert pod vodstvom g. pevovodje Ludovika Pečnika. Kar me je najbolj prijetno ganilo, je ta sveža neugnanost, ki kar puhti iz mladega zbora in hoče takorekoč siloma do uspehov. Bodi mu v zadoščenje: stotere skušnje niso bile zastoj! Program je obsegal 10 točk. Preko priprostil Devovih koroških pesmi (Spov ptice pojo...), »Pojdem v rute...« ali Kimovčeve prekmurske pesmi »Marko skače...« se je povzpelo do ne lahkih Anđelovih (»Oj, jesenske duge noči...«, »Igra kolo...«), do K. Adamičeve »Ples kralja Matjaža« itd. V Devovem samospjevu »Jageta bela...« sem gdč. Tončko Slabč naravnost občudoval. Ta lirični glas, zvončno vesel v pripovedovanju,

nežno mil v bolesti, očarujoč v pianissimih! Naj ji da ta uspeh novega ognja, da neumorno vežba svoj glas, zlasti, da si pribori večjo enakomernost v barvenosti glasu in še mnogo širšo obsežnost v dinamiki! Pri zboru je znamenoviti hvalevreden napredek v ritmiki in dinamiki. Vendar sem tuptam pogreš solidarne dinamične umerjenosti pred pavzami. Tudi bi želel večje jasnosti, preciznosti v izgovarjavi, zlasti pri moških glasovih. Vztrajne skušnje bodo prinesle tudi več umerjene barvenosti med posameznimi glasovi. Najbolj občuteno je podal zbor »Ples kralja Matjaža« in »Pojdem v rute« in pa »Oj, jesenske duge noči...«. To zadnje so peli v nenavadnem tempu, tako da je bila nevarnost za monotonost. Pa zbor je z gorkim občutjem pregnal to nevarnost popolnoma. Ni se pa posrečila — vsaj po mojem občutju — pesem »Igra kolo«. Delala je težave »staccato«-izgovorjava, moški glasovi preleseni, tudi takt se je majal. »Marko skače« je bil podan pretiho. Občinstvo je vidno z velikim užtkom poslušalo prednašane pesmi ter navdušeno ploskalo pevcem in temperamentnemu dirigentu. Zato na delo k novim uspehom!

Fr. V.

Tržič.

Tržiški delavci so praznovali prvi maj na tradicionalen način s sv. mašo pri Sv. Križu. Med službo božjo je imel krasen nagovor o krščanskem prvem majniku in vzvišenemu pomenu in cilju dela, ki naj delavca-trpina vodi k Bogu po večno plačilo. Po sv. maši so udeležniki obstali pred cerkvijo, in zastopnik tukajšnje strokovne zveze je otvoril zborovanje. Urednik »Pravice« je začrtal osnovne zahteve, ki jih mora imeti pred očmi vsak krščaski socialce, če hočemo, da bo organizacija dosegla svoj namen: požrtvovalnost, medsebojna ljubezen in priateljstvo in neizprosna disciplina. Na žgočih zgledih je govornik pokazal, kako nekatere grde napake razjedajo delavsko družino, ubijajo telesno zdravje in dušo. Povdaril je, da mora biti prvi majnik krščanskih socialcev praznik kreposti, ki edina bo dala delavskim množicam telesnih moči in umskih zmožnosti za smotren in uspešen boj proti kapitalizmu. Na predvečer je imelo tržiško delavstvo v društvenem domu prosvetno zabavo s koncertom in deklaracijami. Prav lep je bil naš praznik, čeprav nas je dež pregnal z zborovališča.

Jesenice.

Prvi maj je na Jesenih vodila naša krščanska kovinarska skupina »Strokovne zveze tovarniškega delavstva«, zakaj komunistična prireditev je skrahirala, socialno-demokratsko pa je »vodil« prosluli Bernotovec, bivši znani avstrijski »rechum«, bivši Sokol in bivši komunist Jeram, ki ga na Jesenih nihče ne mara. Naše delavstvo, ki je že ob zadnjih občinskih volitvah dokazalo svojo disciplino, se je ob osmih zjutraj korporativno udeležilo sv. maše, nato pa napolnilo dvorano katoliškega doma. Predsednik tov. Pukšič je otvoril zborovanje in podal besedo dr. Andreju Gosarju. Čim ga je delavstvo na odru zagledalo, mu je priredilo prisrčne ovacije. Dr. A. Gosar je v močnem govoru obrazložil cilje in pota krščanskega socializma, nujno potrebo njega udejevitve v sedanjem kapitalističnem javnem življenju in poudaril, da je prva naloga sedanosti kršč.-soc. delavstva Slovenije, da postane enotnega duha, nakar bomo lahko rekli, da so postale življenje velike besede velikega dr. Ant. Mahnič: Kristus zmaga, Kristus kraljuje in Kristus zapoveduje! Govornikova izvajanja so zapustila globok vtis, in tudi Jesenice bodo poslale za 1. junij v Ljubljano jako četo. Prosta zabava je potekla zmerno in prisrčno.

Prvi maj v Celju.

Na predvečer našega praznika je delavstvo čitalo na službenih deskah stališče tuk. podjetnikov, skoraj vseh obratov, »da se 1. maja — dela«. Že poprej, pa so najeli ravnatelji in lastniki tovarnih hlapce »Judeže« za satansko službo, odtegniti kolikor mogoče veliko delavstva od praznovanja, da triumfira kapitalizem svojo zmago nad brezpravnimi čredami proletarcev, namesto manifestacij onih, katerih žene in otroci kličejo sestradani in bosi: »Pomagajte nam, pomagajte nam, ker lačni in bolni

P. M. Dostojevskij :

(Dalie.)

Mlada žena.

Resi me pogube kakor si me pahnila vanjo. Jaz sem danes žrtvoval zate dušo. Toda jaz sam si ne morem izprositi odpuščenja za grehe te proklete noči, moliva torej oba skupaj! In on — cigan — se je smejal! »In zdaj mi pokaži,« je rekel na to, »kod se more od tod proč, ne da bi me kdo videl.« Prijela sem ga za roko in odpeljala. Šla sva po stopnicah, nato počasi po hodniku, odprla sem vrata — ključ sem imela s seboj — in pokazala sem mu okno. Tedaj me on zgrabi, dvigne s svojimi močnimi rokami in skoči z menoj skozi okno. Roko v roki sva hitela dalje, hitela dolgo. Nazadnje se pokaže pred nama gost, mračen gozd. On se ustavi in prisluškuje. »Preganjajo naju, Katja, preganjavci so tudi za nama, lepo dekle, toda v tem trenutku nama ni sojeno umreti! Poljubi me, lepa deklica, obljubi mi ljubezen in večno srečo!« »Od česa imaš roke krvave?« ga vprašam. »Kaj so krvave? Da, res, poklal sem vaše pse. Preveč glasno so lajali nad poznim gostom. Pojdi!« In odhitela sva dalje. Tedaj ugledava na gozdnem potu jahalnega konja mojega očeta. Potegal je uzde in pobegnil iz hleva: ni hotel zgoreti. »To nama pošilja božja milost!« reče on. »Dvignil sem bom na konja, Katja!« Jaz sem molčala. »Ali nočeš? Saj nisem hudoben duh, napravil bom križ, ako hočeš!« In res se je prekrizal. Potem pa zajaše konja in me dvigne k sebi in jaz se privijem k njemu in pozabim v njegovem naročju na vse okoli sebe in zdelo se mi je kakor da sanjam. Ko pa sem se iz sanj zbudila, sem videla, da sva pred široko, široko reko. On razjaha,

me vzame s konja in gre k obrežju. Tam je skrit čoln. Pri slovesu še poreplja konja po vratu: »Zbogom, stari prijatelj!« reče. »Pojdi in si poišči novega gospodarja, ker so te stari vsi zapustili.« Te besede so me zelo ganile. Ovila sem roke okoli vratu živali, pritisnila sem obraz na gladko kožo in poljubila konja. Potem se ukrcava na čoln, in vzame veslo in kmalu je obala ostala za nama. In ko nisva več videla brega, je on izpustil veslo in se ozrl naokoli po vodi. In pri tem je mrmral:

»Pozdravljena, mamica, svobodna reka, ti si braniteljica mnogih ljudi na svetu in čuvaš tudi mene. Ali si dobro varovala moje imetje in nežno nosila moje blago?« Jaz sem molčala povešenih oči, ker mi je obraz gorel od sramu. »Pa če mi vzameš vse, ti bučna, nenasitljiva,« je mrmral dalje, »samo to mi obljubi sedaj, ti moja najlepša, da mi boš varovala in zibala moj najdragocenejši biser. Reci mi samo eno besedo, deklica, zakaj tako molčiš. Glej, bodi mi solnce in razženi nočno temo.« Tako je govoril in se pri tem smejal. Srce mu je hrepenelo po meni, to sem čutila, toda vseeno nisem hotela tega prenesti, od sramu. Hotela sem nekaj reči, pa nisem vedela, kako, in nisem rekla nič. »No, pa dobro, kakor hočeš!« reče on na svoj boječi mlok. Izgovoril je to zelo ožono in pobito. »S silo je nemogoče pridobiti ljubezen. Naj je Bog s teboj, ti trdosrčnica! Zdej vidim, da je tvoje sovraštvo proti meni veliko! Ali se tvojim sinjim očem golobica, zdi, da res ne zaslužiš ljubezni?« Čula sem to in zgrabilo me je sovraštvo, sovraštvo, ki je izviralo iz ljubezni, toda obvladala sem se in rekla: »Ali zaslužiš ljubezen ali ne, kdo ve to, toda vendar sem jaz nesramnica in nora, da bežim iz svoje dekliske sobe v temno noč in prodajam svojo dušo za smrtni greh in ne morem ob-

vladati svojega nespametnega srca. To vedo morda samo moje tople sanje, toda to bi moral vedeti tudi oni, ki se brez mere kakor zločinec baha s hudobijo, ki jo je napravil, in ki se igra z dekliskim sročem.« To sem rekla, dalje pa se nisem več mogla premagovati in sem začela jokati. On je molčal in me samo gledal, tako, da sem se tresla kakor list. »Potem pa poslušaj dekle,« pravi on in oči so se mu bliskale, »to niso prazne besede, ki jih govorim, ampak velika obljuba: dokler me hočeš osrečevati, ti bom dober gospodar, ko pa me ne boš več marala, potem ne govori praznih besed in ne reci nič, ne muči se nič: samo z obrvmi namigni, samo s svojim sinjim očesom poglej, samo z mezinco pokaži, in vrnil bom zlato svobodo tvoji ljubezni. Toda v tem hipu, trdosrčnica, sklenem jaz svoje življenje in se končam.«

Silno razburjena Jekaterina preneha pripovedovati. Dihala je težko, zamišljeno se smehljala predse in hotela nadaljevati, toda tedaj srečajo njene svetle oči mrzličan pogled Ordinova, ki jo je srepo gledal. Zatrepetala je po vsem telesu, hotela je nekaj reči, pa ji je samo kri silila v obraz. Tedaj pa dvigne roke, kakor da je izgubila zavest, se zgrabi za glavo in skriva svoj obraz na vzglavju Ordinov vztrepeta. Bolestni občutek razburjenja, ki mu sam ni vedel vzroka, in ki je bilo neznosno, se razlije kakor strup po njegovih žilah, in začelo rasti, rasti: divji, toda vseeno prikovan nagon, pohlepna in neznosna strast obvlada vse njegove misli in občutke. Toda istočasno začne vedno teže prevzemati njegovo srce globoka žalost. Hotel je med Jekaterinim pripovedovanjem že parkrat zakričati, naj molči.

(Dalie prihodnjič.)

umiramo!« — Škrjanček, spomladno solnce, cvetke na polju, zvonovi in vse je oznanjalo vigrad in klicalo sužnje »malika« na dan, na praznik. Ali bo kdo, ki ga ne bi praznoval in ga izdal.

Bilo jih je veliko, da preveč! Ali prihajali so praznični s cvetjem, zavedni izmed najzavednejših, ponosno in samozavestno v veselje tovarišev, ki so jih že pričakovali, saj smo vedeli da pridejo, ker to so naši — **borci neustrašeni**, vredni maja in prostosti, zidarji naše bodočnosti.

Omahljivce pa je bilo sram, saj jim je klical vsak udar težkega kladi in glasni ropot: Juda, Juda, Juda! Kadar jim je pisk siren naznanil konec hlapčevanja za danes, so bežali. Dim se je danes valil za njimi, da jih je še enkrat zavil v temo in prah, da niso videli prvega maja.

1. maj v Celju je proslavilo zavedno kršč. soc. delavstvo slovesno in lepo. Ko so se manifestanti zbrali na vrtu hotela »Beli vol«, smo odkorakali v lepem sprevo du z godbo po mestu na Babno, kjer je bila sv. maša ob 9. uri v Janičevi kapeli. Med sv. mašo je igrala, kakor pri celodnevni proslavi železničarska godba iz Celja.

Po sv. maši se je zbralo delavstvo in tudi lepo število kmetijskega ljudstva na velikem Janičevem vrtu k manifestacijskem zborovanju, katero je otvoril str. tajnik tov. Gajšek, nakar je govoril o pomenu 1. majnika, o dolžnosti dela za vsakega, pokazal v pravi luči kapitalistični družabni red in končno povdarjal nujnost vzajemnosti delovnega ljudstva in važnost njegove organizacije.

Nato sta še govorila tov. Munda, tajnik Del. zveze in dr. Hodžar. Njuna govora sta vzbudila med navzočo množico veliko zanimanje. Govorniki so želi velika odobravanja navdušenih manifestantov. Udeležba je bila pri dopoldanski naši proslavi, kljub obratovanju podjetij, res lepa. Popoldne se je vršil na istem prostoru vrtni koncert in prosta prijateljska zabava, ki jo je poleg delavstva posetilo mnogo naših prijateljev iz meščanskih krogov. Ponosno je lahko naše zavedno krščansko delavstvo, da ie kljub prizadevanju nasprotnikov in podjetnikov proslavilo svoj praznik v takem številu in tako lepo.

V Mariboru

je kršč. soc. delavstvo prav lepo praznovalo 1. maj. Manifestiralo je z godbo na čelu po mestu.

Zabukovca p. Griže.

Strokovna zveza rudarjev skupina v Zabukovci je letos veličastno obhajala praznik dela 1. maj. Ob 9. uri smo se zbrali pri državnem premogovniku Zabukovci in ob pol 10. uri smo odkorakali skupno z zabukovsko godbo skozi Megajnice v Marija Lurd, kjer smo imeli sv. mašo in lepo pridigo. Od tam smo skupno odkorakali v dvorano Piki in po eni uri zopet skupno z godbo k gostilni Naprudnik s poslancem Davorinom Kranjcem. Ob 2. uri popoldne je ob navzočnosti vlad. komisarja otvoril del. zaupnik Uranjek dobro obiskan shod in po kratkih besedah podal besedo poslancu, ki nam je razložil politično delo v belgrajski skupščini in nam posebno lepo orisal nam praznovanja 1. maja, ker je ta dan praznik dela, praznik prijateljstva in skupnega dela, proti nasilnemu kapitalizmu. Najtopleje se zahvaljujemo našemu poslancu Kranjcu tudi za darovani znesek Din. 100, za kritje stroškov naše prireditve. Odbor SZR v Zabukovci.

Splošni vtisi letošnjega 1. maja bi bili sledeči: Komunisti so šepetali. Spricho njihovih velikih agitacijskega aparata in spricho njihovih večjih gmotnih sredstev moramo označiti njihove prireditve kot fiasko. Socialisti Korunove-Peričeve skupine so se, kjer so si upali na plan, zibali v zlati sredi, poleta pa niso pokazali nikjer. Bernotovci in narodni socialisti pa lahko likvirirajo. Zadnji čas je. Dr. Žerjav ima svojo »Samostojno delavsko unijo«. Ta je res samostojno; nobenega pristaša nima in se svobodno giblje v sokolskem Narodnem domu v Ljubljani.

Iniciativo v Sloveniji je prevzela »Jugoslovanska strokovna zveza«. Dne 1. junija 1924 praznuje v Ljubljani 30-letnico. Tu bodo padli zadnji načrti za bližnjo bodočnost. Po tej slovesnosti pa se vrši njen občni zbor. Na tem se bo uredilo zadnje, kar je potrebno, nato pa pojde krščansko socialno delavstvo nevzdržno svojo zmagoslavno pot naprej.

Naj živi zmaga!

Likovič Jože.

Rudarjev maj.

Težka noč, globoka noč,
jasni zvok duši tu spodaj;
ni ga vzdih, ni besede,
mir širok hladno
po jamah črnih veje
in v srce nam
misli težke seje...

Ob brljivki sluzno vlažni mrak
prepreza grenki zrak,
duši oči ob medli luči.
Vdar za vdar —
trgam žile živih skal,
rovница poje, šteje,
ne noč, ne dneve,
trenutke, natančneje:
kako se kri suši mi
peša moč, življenje vene —
Le zasadi se rovnica!
Kdaj te zadnjikrat započim,
da odprem srce si zemlje, vidim,
je-li so tam rdeče zarje ali črne,
če cvetejo maji zlati:
ali pa so dnevi tam
tudi vsi prokleti nam —

Prometna zveza.

Ali je to javnosti in ljudskim zastopnikom znano, kakšne nočne doklade dobivajo železniški uslužbenci za izvrševanje nočne službe.

Pribijemo, da dobivamo za vsako noč 1 K 50 v, reci in piši eno krono petdeset vinarjev. Ta nočna doklade je bila določena že pred štirinajstimi leti, kar danes ne odgovarja več dejanskim razmeram. Ta svota je še danes merodajna le za nas (prečane) za naše brate tam doli preko je pa čisto druga merica.

Toda takrat si je uslužbenec res lahko privoščil košček kruha za ta denar, kar danes ni niti za eno škatljo vžgalic.

Druga krivica se godi našim prečanskim kretnikom, kateri stanujejo v upravnih stanovanjih, kljub temu, da plačajo stanarino kakor tisti, ki stanujejo v privatnih stanovanjih. Ne dobivajo pa prvi še tiste malenkostne kilometrine, katera jim je bila določena, pa samo zaradi tega ne, ker stanujejo v upravnih stanovanjih.

Zavedamo se železničarji, da je takratna radikalna demokratska koalicija (povdarjamo demokratska), ki je zastopala nas prečane, nam zarezala globoke rane in ogoljufala za težke milijone. Ali iz zlobnosti ali iz nezavednosti, trdimo da prvo. Zato Vas kličemo zastopnike poštenjšega značaja, popravite te strašne rane katere so nam ti neznačajni ljudje prizadjali.

Sramota, da se moramo železničarji po petletnem osvobojenju pečati s takimi naredbami, katerih vsebina je, da morajo železniški uslužbenci odstraniti staro avstrijsko uniformo in obleči jugoslovansko železniško uniformo.

Vprašanje nastane, ali odstraniti še tiste stare cunje, katere smo si privarčevali med vojnimi in predvojnimi časom, ali pridemo v gatah in srajcah v službo. Nobeden cigan ne žene svojega konja v take mere, kakor ste Vi nas državne železničarje.

Povemo Vam odkrito, da nas je sram pred javnostjo pri izvrševanju službe, ko slišimo očitke podcenjevanja, to so uslužbenci SHS ali bolje rečeno, Jugoslovanski berači. Ali moremo imeti uslužbenci do tistih, ki izdajajo take naredbe spoštovanje? Ne! Toliko časa ne, dokler ne popravite teh krivic.

Občni zbor centrale Prometne zveze

se vrši v nedeljo, dne 18. maja 1924, ob 10. uri dopoldan v Rokodelskem domu, Komenskega ulica št. 16, s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev in poročilo predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika in odobritev rač. zaključka.
4. Poročilo strokovnega in nadzorstvenega odbora.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Če občni zbor ob napovedani uri ne bi bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje v istih prostorih in z istim dnevnim redom nov občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih članov.

Za člane je udeležba obvezna.

Predsednik.

Osrednji odbor Prometne zveze v Ljubljani sklicuje za dne 10. maja 1924 širši sestanek v društvenih prostorih Stari trg 2/I., ob 17. uri s sledečim dnevnim redom: 1. Provizorična sestava novega odbora, 2. Slučajnosti. Odbor.

Obveščamo tem potom vse obstoječe podružnice in plačilnice Prometne zveze, da odpošljejo določene delegate na napovedani občni zbor ter odpošljejo ali prinesejo delegati predloge, kateri so se izdelali na podružničnih občnih zborih. Odbor.

Strokovna zveza.

Viničarji in kmetijski delavci

v Ljutomeru ima svoj redni občni zbor v nedeljo dne 25. maja 1924, po rani maši ob 8. uri v prostorih gostilne »Triglav«. Na občnem zboru poroča zastopnik JSZ. Vse skupine se opozarjajo, da pošljejo na občni zbor svoje zastopnike. Skupina Ljutomer in odsek kmetijskih delavcev na Ovenu se pozivljata, da se člani občnega zbora v obilnem številu udeležita.

Naš viničarski red še vedno spi. Prišlo bode zopet poletje, ne vemo ali ga bode solnčna toplota zbudila ali ne? Gospode poslance opozarjamo, da se zavzamejo in zopet malo podregajo. Mogoče bo le kaj? Beda je pri nas taka, da bomo morali skoraj sestaviti štatistiko o viničarskih plačah in razmerah in jo priobčiti listu, da bo javnost slišala klic ubogega v puščavi.

Sv. Miklavž pri Ormožu. Strok. viničarska skupina nam piše: Preboleli smo vendar zopet večmesečno zimsko brezposelnost in ž njo združeno pomanjkanje na vseh koncih in krajih. Redni člani so spet poravnali zaostalo članarino, ker se sedaj zopet nekaj zasluži s kopanjem v vinogradu. Vkljub temu, da se med vsemi stanovi nahajamo v največji mizeriji, se močno zavedamo, da le potom naše organizacije zamoremo doseči nam od Stvarnika dane a sedaj od kapitalizma teptane pravice, ki nam gredo. Težko čakamo, da se zakoniti naš novi viničarski red. Pa radi bi znali in videli, da bi brž naša centrala v Ljutomeru naznanila občni zbor. Predsednik.

Tovarniški delavci.

Delavsko gibanje v Trzinu. 14. aprila se je vršil v »Našem domu« strokovni shod, na katerem je govoril Fr. Terseglav. Orisal je splošni položaj delavstva in pokazal, po katerih potih naj hodi delavstvo, ako hoče pravilno rešiti delavsko vprašanje. V debato so posegli nekateri, med njimi ravnatelj Lajovic in g. župnik Škrbec. Navzočih je bilo več socialistov. Prav je tako, da se delavstvo med seboj spoznava in dela razpoloženje za zbliz-

žanje in ustvarjanje enotne delavske fronte. Z zadovoljnimi obrazi smo se razšli po nad dve uri in pol trajajočem shodu, ker Terseglav je našel novega poguma v naše delavske duše.

Okrožno tajništvo Jugosl. strokovne zveze v Mariboru se je preselilo s 1. majem v prostore Zadržne gospodarske banke.

Cestarji.

Kranj. V nedeljo, dne 11. t. m. je tukaj v gostilni g. Fider ob 9. uri občni zbor skupine gr. sekcije Kranj, katerega se udeleži tajnik Gajšek iz Celja. Pridite na občni zbor vsi člani do zadnjega, ker je zadeva važna! Javni nameščenci.

Vsem javnim nameščencem! Tolikokrat smo zapostavljeni, godi se nam krivica. Ali veste kako si pomremo do svojih pravic? Tovariši, tovarišice, oklenimo se svoje stanovske organizacije »Strokovne zveze javnih nameščencev«. Če niste član, storite to nemudoma. Zadržite prijavo po dopisnici na S. Z. jav. nameščencev, Stari trg 2/I. Uradne ure od 18—19 ure. Rok za sprejem novih članov, ki so prekoračili 50 leto, je podaljšan do 30. junija t. l.

S. Z. je preskrbela svojim članom znaten popust in ugodnosti pri raznih trgovci, zdravnikih, lekarnah, kopališčih itd.

Vsi za enega, eden za vse!

Delavska zveza.

Okrajna delavska zveza Sv. Miklavž pri Ormožu.

V novembru lani smo si ustanovili tudi pri nas delavsko zvezo. Ker smo se pa ves čas do sedaj nahajali v zelo mučnem položaju, je cela reč izgledala kakor zaspala. Vršile so se seje, ali prave agilnosti za delavsko zvezo, nam najpotrebnejšo stvar, pa ni bilo. Ali vstala je spomlad in ž njo smo vstali tudi mi. Iskra zavednosti, ki tli v nas, se naj užge v plamen in tudi v pogubni požar današnjega krivičnega družabnega reda, ki podcenjuje delavca osebno našega viničarja in nas smatra za nekaj aparat, ki naj samo dela in se peha, a buržujski gospod naj kolikor mogoče udobno uživa. Tudi v našem glasilu »Pravica« nočemo več izostati z dopisi.

Nehvaležnost demokratov v Trzinu.

Jakob Vehovec, uradnik pri Poslovalnici okrožnega urada za zav. del. v Trzinu je bil takorekoč vodja socialistične izobraž. organ. »Svobode«, ker je bil edini režiser pri igranju. Zato pa so demokratje poskrbeli, da je imenovani moral zapustiti Trzin. To je plačilo, ker so socialisti volili župana - demokrata in šli vedno do zadnjega časa za njim.

Trbovlje.

Okrajna delavska zveza pozivlje vse svoje člane, da čim preje poravnajo članarino za leto 1924. Članarina znaša letno 2 Din. Kdor je zavezan član imenovane zveze, se tej mali svoti ne bo umikal in isto poravnal v teku meseca dni. Upamo.

Trbovlje.

Okrajna delavska zveza v Trbovljah išče raznašalca za lista »Pravica« in »Slovenec«. Raznašalec ima ugodno plačo. Oglasi naj se v tajništvu Strok. zveze rudarjev, Loke št. 253 pri tov. Križniku, kjer bo zvedel pogoje. Vljudo prosimo krščansko misleče stariše, naj sina ali hčerko pripravno za tako delo, pošljejo na gornji naslov, da pomagajo razširjati naše delo in idejo krščanskega socializma.

D. M. v Polju.

V nedeljo so zopet oznanjali rdeči plakati shod »neodvisnih« po cel. zapadni strani naše občine od Sp. Zdobrove gori do Hrastja. Ob 3. uri popoldan naj bi se vršila komunistična agitacija pri amerikancu v Sneberjahu. Toda delavsko-kmečka zavednost je kar zgnila ali pa jo je menda čisto opral dež. Toliko bobnanja, koliko jih je in grožnje z generalnim naskokom na vse vasi so pripeljali tudi naše zavedne Krekovce in nekaj pristašev našega delavskega gibanja iz D. M. v Polju tja. Toda bila je soba polna pa ne komunistov, temveč naših, ki so se čisto prijateljsko pomenili o bodočih volitvah in imeli sami shod. In znani zagovornik zveze samostojnežev in komunistov je zopet za eno blamažo bogatejši. Saj se nam smili, pa kaj se hoče. Vsaka palca ima dva konca. Enkrat bo že njega tudi počasi spametovalo, da delavstvo noče več praznih fraz ampak hoče dejstev in vidi tudi, da mu ravno naše strokovne in politične organizacije pomagajo, vsaj kolikor morejo. Nezavisni pa nimajo kaj pokazati. Zato se tudi proletarijat obrača od njih in padajo druga za drugo glavne trdnjave, kar se je moral prepričati na lastne oči eden najbolj vnetih zagovornikov nespametnih samostojno-komunističnih zvez. Upamo, da tudi njega najde še pravi čas pamet, da uvidi, kje je pošteno delo, kje so pa samo besede. Naj živi delavsko-kmečka vzajemnost v bodočem občinskem svetu, zveza, ki temelji na globokih temeljih krščanske ljubezni.

Dopisi.

Prevalje.

Dne 27. IV. se je vršil tukaj na vrtu gostilne Ahatz radikalni shod. Govorila sta gg. radikala Grafenauer in dr. Ravnik. Shoda se je udeležilo kakih 10 radikalnih pristašev, ki so večinoma uradniki iz celega tukajšnjega okraja razen posestnika Kralja. Navzočih je bilo tudi nekaj soc. demokratov iz okolice, ki jim načeljuje učitelj g. Doberšek. Več kot vseh teh Pašičevih priliznjencev je bilo navzočih somišljenikov SLS, ki so vztrajali na shodu do konca in so nadvdušno pritrjevali besedam našega zagovornika tov. Mirko Mikna, ki je z dokazi pogumno pobijal neresnične izjave nasprotnikov. Žalostno

je, da nekdanji poslanec in voditelj koroških Slovencev, kateremu je vse zaupalo, ker se je bojeval za našo svobodo in pravice, sedaj pride med nas kot naš izkušnjavec in nasprotnik, kot zagovornik krivic in nasilja. Omeniti hočem še nedosledno in sramotno ravnanje soc. demokratov. Ko je prvi govornik Grafenauer grajal njihovo nezdavno politiko in nesmiselni »razredni boj« in ko je povdarjal, da to ni nikakršna krivica, ko morajo naši fantje prebiti čas vojaške službe v daljni Macedoniji, tedaj so se nekateri razburili in so tudi godrnjali. Takoj ko je pa začel lažljivo in krivično govoriti o fajmoštrih in neuspelih in nedelavnosti naših poslancev, so sramotno pozabili na razžaljenje. In socii so z radikali vred navdušeno pritrdjevali blatenju govornikovem. Posebno g. učitelja Doberška navdušuje upanje, da bi bil znabit tudi on deležen dobička, ako bi kedaj zmagali radikali. Ti lažisocialisti so pripravljeni v eni uri izmenjati svoje politično prepričanje, ako to koristi njihovi sebičnosti. Tovariši, učimo se iz tega, da pri vseh teh materialističnih strankah ni nič stalnega. Zapustimo te, ki nas hočejo samo zaslužniti, te, ki hočejo biti naši prijatelji samo tedaj, kadar bi nas potrebovali za sebične namene. Stopimo raje pod prapor kršč. socializma, v vrste teh, ki se stalno in dosledno borijo za naš vsakdanji kruh in za naše pravice, med tiste, ki hočejo in bodo izvojevali zmago nad materializmom, nad krivico in nasiljem.

Rajhenburg.

Tukajšnje kršč. soc. delavstvo je imelo dne 4. V. shod, na katerem sta poročala gg. **Kremžar** in g. **Munda** iz Celja. Žalibog, da je celi dan deževalo in ni bila udeležba tako sijajna kot smo pričakovali. Pač pa nas je prišla obiskat naša mestna Orjuna s par fantalini, ki so mislili nas po njihovih manirah motiti pri shodu. Pa smo jih kmalu potolažili, da so bili tako prestrašeni, da se k besedi ni nihče oglašil, dasi smo jih vabili in prosili. Poprej so hoteli kar po trije naenkrat govoriti, potem pa še eden ni imel kaj povedati. Hitro jim je padlo srce v hlače. Prvič so se Orjunci pokazali med nami, pa so za našo organizacijo veliko dobrega storili. Sedaj vsak delavec ve, da so to naši sovražniki. Ti ljudje sploh delavce zmerjajo z barabami, pa to nas nič ne boli. Bomo začeli pač bot za bot. Kakor vi z nami, tako mi z vami.

Žene in dekleta.

Drobci k vzgoji.

Vzgoja otrok je težka, zelo težka umetnost, ki se mora le s trdom priučiti. Če hoče kdo samostojno voditi kako obrt, mora položiti strog izpit, da izkaže, da razume svojo stvar. Če pa stopita dva mlada, neizkušena človeka v zakon, se nihče ne vpraša, ali bosta pa tudi ta dva človeka znala vzgojiti svoje otroke. — Dokler je otrok majhen, pomaga svojim svetom stara mati. To pa le glede telesne vzgoje. — Ko pa postane nekoliko večji, se začne zavedati, razum se mu razvija in takrat je čas, da se začne vzgoja otroka, o kateri pa večina mater nimajo pojma.

Poglejmo v sobo. Tam vidimo 3 otroke. Vsak je zamišljen v svojo igračo. 8-letna Anica se igra s punčko, ki jo je prinesel Jezušček v Božiču, 6-letni Franček zida stolp iz deščic, 3-letna Francka se pa na tleh igra z ovčko, ki tudi meketa. Kar veselo vzklikne Anica. Svoji punčki je pomerila črn klobuk, ki dobro pristoji k punčkini sivi obleki. Vsa je srečna in hoče pokazati punčko materi. Franček prosí: »Pokaži še meni!« — »A punca!?« Zaničljivo se obrne proč in zida dalje. Oglašil se pa tudi mala Francka: »Kazi, kazi!« Tudi mali sestrici pokaže Anica svojo punčko. Toda hoče tudi imeti punčko. Ker je Anica ne da, češ da bi jo strgala in končala, se začne Francka dreti na vse pretege, da je kmalu modra v obraz, zraven pa tepta z nogami. Mati prihiti in vpraša, zakaj joka njen »srček«. Anica pové materi. Mati vzame malega kričarja v naročje, a vpitje ne preneha. Sedaj se obrne mati proti Anici in jo začne kregati. — Ti si najstarejša in bi morala biti pametna! Daj Frančki punčko, če jo hoče imeti! Anica se brani, češ, da je Jezušček njej prinesel punčko in da ima Francka svoje igračke. — Otrok joka še huje in zahteva punčko. V svoji bistroumnosti je Francka spoznala, da je mati na njeni strani. Sedaj pa mine mater potrpežljivost, vzame Anici punčko in jo da Frančki. — Anici pa zapreti, da jo zatoži še očetu. Anica bridko joka v kotu za svojo punčko. A za to se nespametna mati ne zmeni. Mati odide zopet v kuhinjo. Francka se igra s punčko. Kmalu ji strga lase z glave, da se pokaže votlina. V glavi sta dve stekleni kroglici. Toliko časa se trudi mala otroška roka, da ima tudi punčkine oči v roki. Vsa zadovoljna kliče: »Očke očke!« — Anica še-le sedaj zapazi, kaj je sestra naredila s punčko. Pograbí jo jeza, skoči k Frančki, vzame ji punčko, jo udari, da otrok pade in v prvem strahu pozabi upiti. V istem

hipu pride mati, sune Anico, da pade in se udari. Svojo ljubljeno vzame v naročje in jo miluje.

Drugi dan toži mati sosedí, kakšen križ ima z otroki, da bi kmalu Anica radi punčke najmlajšo ubila. O nespametna mati, ne radi punčke, ampak radi rahlega udarca, ki ga nisi dala svojemu »srčku« a pravem času! Ti kot mati - vzgojiteljica bi morala vedeti, da tvoja Anica ravno tako ljubi svojo punčko, kakor ti svoje otroke in bi ne smela dati nerazsodni Frančki punčke v roke. Ti kot mati bi morala vedeti, da otrok brez nadzorstva pokonča vsako stvar. Vedeti bi morala, da se otroku ne sme dovoliti in dati vsega, ker postanejo svojeglavni in oblastni. Če bi ti Francki o pravem času dala rahel udarec radi togote, bi veliko doprinesla k njeni vzgoji; tvoji Anici bi pa prihranila solze in krivico, ki jo bo še občutila, ko bo odrasla. — Otroci nosijo vso krivico globoko v svojem srcu in mnogokrat se povrača materi njeno krivično vedenje nasproti otroku, ko ji ta v poznejših letih te krivice predbaciva. Še bolj se pa kaznuje slepa ljubezen do otrok, radi katere mora mnogo mater trpeti. In po pravici! Saj je ona sama tako vzgojila otroka.

Tedenske vesti.

Šentviško orlovstvo

Je svoj javen nastop preložilo na nedeljo 11. maja. Točno opoldne odkorakamo po prihodu vlakov z jeseniško godbo v Tacen. Ob 1 uri se bo pričel koncert jeseniške godbe in pevskega zbora, srečolov in šaljiva pošta. Ob pol 4. uri bo nastop orlovstva. Potem se zabava nadaljuje. Če bo polovična vožnja podaljšana, sporočimo v dnevnem časopisu. Prijatelji, pristrčne zabave ne zamudite!

D. M. Polje.

Zopet nam je smrt ugrabila enega najstarejših članov, tov. Primar Antona. Prišedši od dela domov se je od kapi zadet zgrudil mrtev, in šel po plačilo v vinograd gospodov. Pokopali smo ga ob številni udeležbi z zastavo v nedeljo 4. t. m. Preostali, katere je vzgojil v vnete naše člane, iskreno sožalje. Pokojnik je bil mirnega in zelo skromnega značaja, predvsem pa odločno krščanskega prepričanja, katerega si ni dal za nobeno ceno vzeti. Vsako nedeljo in tudi popoldan smo ga videli v cerkvi moliti. Sveti mu večna luč!

Prosveta.

Krekova mladina Sneberje-Zadobrova.

V nedeljo po šmarnicah se je zbrala pod vodstvom tov. Vodnika mnogobrojna pestra družba mladih fantov in deklet v gostilniških prostorih pri Gartroži, ne morda iz slabih namenov, ampak na posvetovanje o bodočem težkem delu, ki ji ga je začrtala neugnana požrtvovalnost tega cveta naše bodočnosti. Mladi Krekovec so to, ki si hočejo, če tudi z najtežjimi bremenami priboriti svoj prapor. Zastava jih bo vodila v težkih in najtežjih časih. Zastava bo tista, ki jih bo navduševala v vseh duševnih bojih in jim dajala poguma za bodoče delo in z zastavo v roki bodo korakali kot prvi ti ponosni mladeniči in mladenke vsem drugim za vzgled. Ni lahko delo, Marsikaj bo treba žrtvovati, posebno v gmotnem oziru. Toda niti malo pomisleka ali odlaganja. Čim težje bomo dobili ta prapor, bolj bo naš, bolj ga hočemo čuvati. Vse naše prijatelje in znanke; vse naše somišljenike pa prosimo, da nas podpro v največji meri. Tebi kršč. socialno delavstvo pa kliče Tvoja mladinska organizacija: alarm! Naj se ne najde niti eden, ki bi grešil in odpodil mladega apostola naših idej brez daru. Prapor si hočemo z žrtvami zgraditi. Na delo!

KNJIGE DOMAČIH ZDRAVIL:

Da ne boš plačeval v lekarnah dragih zdravil, ktere ti ponuja Stvarnik v naravi brezplačno, si kupi sledeče zdravilne knjižice:

Naše gobe.

Navodilo za spoznavanje užitnih in strupenih gob. S 75 barvanimi tabelami. Sestavil Ante Beg. Cena vezani knjiži Din. 100.—.

Pri nas imamo 100 vrst užitnih gob, ki jih spoznamo s pomočjo te knjige. V drugih državah se živi veliko družin z nabiranjem in izvažanjem gob. Pri nas pa gredo milijoni v zgubo, ker segnjujejo v gozdu najboljše gobe, katerih nihče ne pozna. Ker je naša zemlja na gobah posebno bogata, priporočamo, da bi se z nabiranjem bavile delavske družine in si zagotovile bogate postranske dohodke. Knjižica pove tudi kako uporabljamo gobe uspešno v domačem gospodinjstvu. Knjiga se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Drobiž.

Kaj premore pšenično zrno.

Preračunali so, da ako da pšenično zrno v prvi žetvi 50 novih zrn, da v drugi žetvi 2500 in v tretji že 125.000 zrn. Čež šest let bi bilo iz enega samega prvotnega zrna že 15.625 milijonov in čež 12 let 244.140.625.000.000.000 novih zrn. Mernik žita vsebuje približno 20.478.000 zrn. Dvanajstletna množitev enega zrna bi napolnila — 11.921.953.497.910 mernikov.

Po tem računu bi eno samo pšenično zrno po tri letni množitvi moglo enkrat nasiti več kot 320 oseb.

V katerem mestu živi največ Judov?

Po statistiki zadnjega ljudskega štetja v Newyorku živi tam 1.642.012 Judov, kar znaša 30 odstotkov celotnega newyorškega prebivalstva. V Newyorku prebiva torej ena desetina vseh Judov.

Za pouk in zabavo.

Dvanajst najznamenitejših modernih pisateljev.

Neki ameriški list je poslal raznim pisateljem prošnjo, naj mu navedejo imena dvanajsterih modernih znamenitejših pisateljev. Zadovoljil se pa ni samo z imeni, temveč je hotel še pri vsakem pisatelju utemeljitev, zakaj je tako znamenit in zakaj je toliko pred drugimi. Tak poziv je dobil tudi slavnirskoangleški dramatik George Bernard Shaw (izgovori: šo). Nič ni odgovoril. Pa je prišlo drugo pismo, tretje, četrto, prišel je brzojav za brzojavom. Slednjič mu je bilo preveč, usedel se je in je napisal:

1. George Bernard Shaw.
2. G. Bernard Shaw.
3. George B. Shaw.
4. G. B. Shaw.
5. G. B. Sh.
6. George Shaw.
7. Bernard Shaw.
8. G. Shaw.
9. B. Shaw.
10. George.
11. Bernard.
12. Shaw.

Urednik lista je bil z imenikom prav zadovoljen in ga je priobčil tako, kakor ga je bil prejel.

Borza.

Vrednost denarja na zagrebški borzi dne 2. V. 1924.

- Za 10.000 ogrskih kron Din. 9,50—11,50.
- „ 1 italj. liro Din. 3,60—3,63.
- „ 1 funt šterling Din. 353.—356.
- „ 1 dolar v čeku Din. 80—81.
- „ 1 dolar v gotovini Din. 79,05—80,05.
- „ 1 franc. frank Din. 5,21½—5,26½.
- „ 1 češko krono Din. 2,36—2,39.
- „ 10.000 nem. avstr. kron Din. 11,28—11,48.
- „ 1 švic. frank Din. 14,31—14,41.

Dne 5. V. 1924.

- Za 1 italj. liro Din. 59½—3,62½.
- „ 1 funt šterling Din. 351,75—354,75.
- „ 1 am. dolar. v čeku Din. 79½—80½.
- „ 1 am. dolar v gotovini Din. 78,90—79,90.
- „ 1 franc. frank Din. 5,12½—5,17½.
- „ 1 češko krono Din. 2,35½—2,38½.
- „ 10.000 nem. avstr. kron Din. 11,25—11,45.
- „ 1 švic. frank Din. 14,30—14,40.

DELA VSKIM DRUŽINAM

pri Dev. Mar. v Polju in okolici.

Ali kupujete vse svoje gospodinske potrebščine v svoji lastni trgovini

I. delavskem konzumnem društvu

kjer dobite po konkurenčnih cenah le prvovrstno blago. Delavci, delavke, naša dolžnost in zavednost nam pravi združimo se skupno, kjer le v složnosti je moč. Kdor še ni član svoje zadrage naj se da vpisati, kjer dobi od vsega v gotovini takoj plačanega blaga 3% popusta. Člani prejšnje gospodarske zadrage ste že itak vpisani ter vam ni treba plačati nobene pristopnine. Pojasnila dobite v trgovini. — Poskusite enkrat in uvideli boste, da ste v svoji zadrugi najcenejše in najboljše posreženi. Rednim plačujočim se daje tudi na 14 dnevno.

Poslovodja.

PODRUŽNICE:

Djakovo, Maribor, Sarajevo,
: Sombor, Split, Šibenik. :

TELEFON št. 57 in 470.

Pooblaščen prodajalec srečk
Državne razredne loterije.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA C. 10

(v lastni palači vis-à-vis hotela Union).

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najboljše tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter oskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Kapital in rezerve skupno nad 15.000.000 Din., - vloge nad 100.000.000 Din.

EKSPOZITURA: Bled.

Interesna skupnost:
Gospodarska banka d. d. Novisad.

Račun poštno-ček. urada:
za Slovenijo št. 11.945,
v Zagrebu št. 39.080.

Pooblaščen prodajalec srečk
Državne razredne loterije.